

Kapitola třetí

Úspěch

Vždy jsem snil o tom, že se stanu slavným, bohatým a úspěšným člověkem. Můžete mi pomoci naplnit mou touhu?

Ne, pane, nemohu, protože vaše touha je sebevražedná. Nemohu vám pomoci spáchat sebevraždu. Mohu vám pomoci růst a existovat, ale nemohu vám pomoci spáchat sebevraždu, nemohu vám pomoci bezdůvodně zničit sebe sama.

Ambice jsou jed. Pokud chcete být lepším hudebníkem, mohu vám pomoci, ale neuvažujte v termínech světové slávy. Pokud chcete být lepším básníkem, mohu vám pomoci, ale neuvažujte v rovině Nobelovy ceny. Jestliže se chcete stát lepším malířem, mohu vám pomoci – mohu pomoci vaší tvořivosti. Ale kreativita nemá nic společného s proslulostí a slávou, úspěchem a penězi. Neříkám, že se jich máte vzdát, pokud přijdou. Pokud se dostaví, je to v pořádku, užijte si je. Ale nedovolte jim, aby se staly vaší motivací.

Jak by se člověk mohl stát opravdovým básníkem, pokud by usiloval o úspěch? Celá jeho energie by byla zaměřena na to, aby zbohatl. Malíř potřebuje veškerou energii k malování a malování lze uskutečnit tady a teď. Bohatství může přijít někdy v budoucnu – může přijít, ale také nemusí. Není to podmínka; jde o náhodu – úspěch je náhodný, sláva je náhodná.

Blaženost však není náhodná. Mohu vám pomoci k blaženosti; můžete malovat a přitom být blažený. Vůbec nezáleží na tom, zda se vaše malby proslaví nebo ne, zda se stanete druhým Picassem nebo nestanete. Mohu vám však pomoci malovat tak, že by vám záviděl onen tvůrčí proces i Picasso. Budete naprosto ponořeni do svého malování a v tom spočívá pravá radost.

Jedná se o okamžiky lásky a meditace; tyto chvíle jsou vskutku božské.

Božský okamžik je ten, v němž jste úplně ztracen – když zmizí veškeré hranice, když na chvíli přestáváte existovat a existuje jen Bůh.

Ale nemohu vám pomoci k úspěchu. Nejsem však proti úspěchu. Dovolte mi ještě jednou připomenout, že neříkám, abyste nebyl úspěšný; nemám proti tomu nic, je to naprosto v pořádku. Říkám, že byste tím neměl být motivován, jinak zapomenete malovat, zapomenete skládat básně, zapomenete skládat písně, které nyní zpíváte; a když se úspěch dostaví, budete mít pouze prázdné ruce, protože nikoho nemůže uspokojit jen samotný úspěch. Úspěch nedokáže udržet člověka při životě; nejsou v něm žádné živiny – úspěch je jako pára.

Jednou v noci jsem četl knihu o Somersetu Maughamovi s názvem *Rozhovory s Williem*. Tu knihu napsal Maughamův synovec Robin Maugham. Somerset Maugham byl jednou z nejslavnějších, nejúspěšnějších a nejbohatších osobností naší doby, tyto memoáry jsou však objevné. Poslouchejte následující slova.

Robin Maugham napsal o svém slavném a úspěšném strýci Somersetu Maughamovi:

„Byl to nejslavnější žijící tvůrce. A také nejsmutnější... Víš,“ řekl mi kdysi, „mám velmi brzy zemřít a vůbec se mi ta představa nelíbí...“ To prohlásil, když mu bylo jedena-
devadesát let. „Jsem stařec,“ řekl mi, „ale nijak mi to celou věc neusnadňuje.““

Byl bohatý, slavný a ve věku jedenadevadesát let stále ještě bohatl, ačkoliv již celá léta nenapsal ani čárku. Honoráře z knih mu proudily doslova z celého světa stejně jako dopisy od fanoušků. V té době se v Německu hrály čtyři jeho hry. Jeden z jeho nejslavnějších románů *The Human Bondage* (O údělu člověka) byl záhy filmově adap-

tován, což mu mělo vynést tolik milionů dolarů jako *The Moon and Sixpence* (Měsíc a šesták) a *The Razor's Edge* (Na ostří nože). Jediná odměna, kterou mu nedal jeho talent a úspěch, bylo štěstí. Byl to nejsmutnější člověk na světě.

„Jaká je tvá nejšťastnější životní vzpomínka?“ Zeptal jsem se ho. „Nemohu si vzpomenou na jediný takový okamžik.“ Rozhlédl jsem se,“ řekl synovec. „Viděl jsem přijímací pokoj s nesmírně drahým nábytkem, obrazy a uměleckými předměty, které mu jeho úspěch umožnil získat. Jeho vila a nádherná zahrada s úžasným výhledem na západ slunce nad hladinou Středozemního moře měly v té době hodnotu šesti set tisíc liber. Měl jedenáct osobních sluhů, a přesto nebyl šťasten.“

Příštího dne se díval do *Bible* a řekl mi: „Narazil jsem na jednu pasáž, v níž se objevuje otázka, z čeho má těžít člověk, který si podmanil celý svět, a ztratil přitom vlastní duši?“ Sepjal ruce v agonii a znovu opakoval: „Musím ti, drahý Robine, říci, že tento text visíval nad mou postelí, když jsem byl ještě dítě.“ Vzal jsem jej na procházku do zahrady a on mi sdělil: „Víš, že až zemřu, všechno si rozeberou – každý strom, celý dům a každý kousek nábytku. Nebudu si s sebou moci vzít ani jediný stolek.“ Byl velice smutný a třásl se.

Jak jsme procházeli lesíkem pomerančovníků, na chvíli umkl a poté mi řekl: „Selhal jsem na své životní cestě.“ Snažil jsem se ho utěšit: „Jsi největší žijící spisovatel. Nemyslíš, že to něco znamená?“ Odpověděl: „Přeji si, abych nikdy nenapsal ani jedinou řádku. Co mi to přineslo? Celý můj život je jeden velký omyl a teď už je příliš pozdě to změnit. Je příliš pozdě.“ A oči se mu zalily slzami.“

Co vám může přinést úspěch? Somerset Maugham žil zbytečně. Žil dlouho – jedenadevadesát let – mohl být velice spokojený a naplněný. Ale mohl mu to dát úspěch, je-

nom úspěch? Mohlo mu to dát bohatství, pouze bohatství? Mohla mu to dát vila a služebnictvo, jenom to?

V základní analýze života je jméno a sláva irrelevantní, veškeré konečné zúčtování se vztahuje k tomu, jak jste žili v každém momentě svého života. Co je to radost? Co je to jásaní? A byli jste šťastni v drobných věcech? Když jste se koupali, popíjeli čaj, uklízeli podlahu, toulali se po zahradě, sázeli stromy, mluvili s přáteli, seděli v klidu se svými milovanými, hleděli na Měsíc nebo jen naslouchali ptákům – byli jste šťastni v těchto chvílích? Měnil se každý okamžik v zářivé štěstí? Vyzařovala z něj radost? Na tom záleží.

Ptal jste se mě, zda vám mohu pomoci naplnit vaši touhu. Ne, nemohu, jelikož tato touha je vašim nepřítelem; zničí vás. Jednoho dne, až narazíte na otázku, z čeho má těžit člověk, který si podmanil celý svět a ztratil přitom vlastní duši, propadnete frustraci a řeknete: „Teď už je pozdě to změnit. Je příliš pozdě.“

Říkám vám, že nyní ještě není pozdě, něco se udělat dá; můžete celkově, od kořenů změnit svůj život. Mohu vám pomoci projít touto alchymistickou změnou, ale nemohu vám zaručit úspěch ve vnějším světě. Garantuji úspěch ve vnitřním světě; mohu vám pomoci zbohatnout – zbohatnout tak, jako zbohatl Buddha. Jenom buddhové jsou bohatí; lidé, kteří mají kolem sebe pouze světské věci, nejsou doopravdy bohatí – jsou chudí a snaží se oklamat sami sebe i ostatní, že jsou bohatí. Hluboko uvnitř jsou to žebráci, nikoliv skuteční vládcí.

Jednou přišel Buddha do města. Místní vladař trochu váhal, jestli jej má přijmout. Jeho ministerský předseda mu sdělil: „Pokud jej nepřijmete, pak přijměte mou rezignaci, protože vám již nadále nebudu moci sloužit.“ Král mu odpověděl: „Ale proč?“ Ministerský předseda byl nepostradatelný, bez něho by byl král ztracený, ten muž měl sku-

tečný klíč k jeho moci. Zeptal se znovu: „Ale proč? Proč na tom trváš? Proč bych měl přijmout žebráka?“ Ministerský předseda, starý muž, odpověděl: „Vy jste žebrák a on je vládce. Proto. Přijmete jej, nebo nestojíte za to, abych vám sloužil.“

Král to musel udělat a neochotně jej přijal. Jenže jakmile Buddha uviděl, dotkl se nohou svého ministerského předsedy a pravil: „Měl jsi pravdu, on je král a já jsem žebrák.“

Život je zvláštní. Někdy jsou králové žebráci a žebráci jsou králové. Nenechte se ovlivnit vzhledem. Dívejte se do nitra. Srdce je bohaté, pokud tepe radostí, srdce je bohaté, pokud pojímá harmonii *tao*, přírody, nekonečného životního zákona, *dharmy*. Srdce je bohaté, když pojímá harmonii celku; to je jediné bohatství, jež existuje. Jinak budete jednoho dne naříkat a prohlašovat: „Je příliš pozdě...“

Mohu vám pomoci zbavit se vašeho života, jsem tu, abych váš život pozvedl, jsem tu proto, abych poskytl vašemu životu bohatství.

Mučí vás idea úspěchu

Mučí vás idea úspěchu. Je to ta největší pohroma, která se lidstvu stala – idea úspěchu, jež musíte dosáhnout. A úspěch znamená, že musíte soupeřit, musíte bojovat čistými i nečistými prostředky. Na tom nezáleží. Jakmile uspějete, je všechno v pořádku. Záleží na tom, zda uspějete. I když k dosažení úspěchu použijete nečistých prostředků, jakmile uspějete, jsou veškeré prostředky v pořádku. Úspěch mění kvalitu všech vašich činů. Úspěch změní zlé prostředky v dobré.

Takže hlavní otázka, kterou lidstvo pokládá, zní: jak uspět? Jak dosáhnout vrcholu? Velmi málo lidí je schopno vrcholu dosáhnout. Jestliže by se každý snažil vylézt na vrchol hory Everest, kolik lidí by tam asi mohlo zůstat? Není tam dostatek místa; bez potíží se tam vejde pouze jeden člověk. Miliony těch, kdo se snaží o totéž, budou mít pocit, že selhaly; v jejich duších se usadí strašlivé zoufalství a oni začnou trpět negativními pocity.

Jde především o špatný druh vzdělávání. Toto takzvané *vzdělávání*, které je vám poskytováno, je naprosto zhoubné. Školy, kolegové, univerzity vás krmí jedem. Vyvolává ve vás vnitřní utrpení. Jsou to továrny, v nichž je vyráběno peklo, jenže tak krásným způsobem, že si nikdy neuvědomíte, o co ve skutečnosti jde. Kvůli špatnému vzdělávání se stává peklem celý svět. Veškeré vzdělání, jež je založeno na ideji ambicí, vytváří peklo na zemi – v tom slaví obrovský úspěch.

Všichni lidé trpí a cítí se podřadní. Je to opravdu zvláštní situace. Nikdo není podřadný a nikdo není nadřazený, každý je jedinečný – není možné žádné srovnávání. Vy jste vy, vy jste *prostě* vy a nemůžete být nikým jiným. Není

k tomu žádný důvod. Nemusíte se proslavit, nemusíte být úspěšní. To jsou všechno hloupé myšlenky.

Jediné, co potřebujete, je být kreativní, milující, pozorní, uvažující lidé... Pokud cítíte, že se ve vás rodí poezie, napište ji pro sebe, pro svou ženu, pro své děti, pro své přátele – a zapomeňte na všechny ideje úspěchu! Přednášejte ji, a jestliže nebude nikdo naslouchat, přednášejte ji pro sebe a užijte si ji! Vydejte se do lesa a stromy vám budou aplaudovat a ocení vás. Nebo mluvte s ptáky a zvířaty a oni vám budou rozumět mnohem lépe než hloupé lidské bytosti, které jsou již po celá staletí krmeny jedem špatných životních konceptů.

Ambiciózní člověk je nemocný.

Cítím, že jsem výjimečný člověk. Jsem tak výjimečný, že chci být obyčejný. Prosím, můžete mi k tomu něco říci?

Všichni uvažují naprosto stejně. Každý v hloubi svého srdce ví, že je výjimečný. To je hra, kterou s lidmi hraje bůh. Když stvoří nového člověka a sešle jej dolů na zemi, pošeptá mu do ucha: „Jsi výjimečný. Nikdo se ti nevyrovná, jsi jedinečný!“

Jenže to udělá s každým a každý si tato slova nese ve svém srdci, i když to většina lidí neřekne nahlas, jako to děláte vy. Lidé se obávají, že by se druzí mohli cítit uraženi. Nikoho by tím nepřesvědčili. Co je tedy pointou toho, o čem hovořím? Pokud někomu sdělíte, že jste výjimečný, nepřesvědčíte ho, neboť totéž si on myslí o sobě. Jak byste mohl někoho přesvědčit? Ano, možná se to občas u někoho podaří nebo to dotyčný bude alespoň předstírat. Pokud od vás bude něco potřebovat, možná vás podplatí tím, že řekne: „Ano, jsi výjimečný, jsi úžasný.“ Ale hluboko v jeho nitru to bude pouze otázkou obchodu.

Chlubil se chvástá kamarádovi svými třemi vozy a podobně. Když se zmíní také o tom, že si v New Yorku vydržuje dvě milenky a že přivedl svou překrásnou a nesmírně vášnivou sekretářku do jiného stavu, a musí proto vzít božskou blondátou stenografku s sebou na obchodní cestu do Rio de Janeira, kde probíhá slavný karneval, posluchač začne těžce oddechovat, povolovat si kravatu a stihne ho srdeční záchvat.

Chlubil přeruší své vyprávění, donese vodu a popleská svou oběť přátelsky po zádech. Pak se starostlivě zeptá, co se děje. „Nemohu si pomoci,“ lapá po dechu posluchač. „Jsem alergický na kecy.“

Je lepší skrýt takovéto hovadiny hluboko uvnitř, neboť lidé na ně bývají alergičtí. Svým způsobem je však dobré, že vyjdou na povrch vaše myšlenky.

Pokud se domníváte, že jste výjimeční, pak jste svázáni s vytvářením vlastního utrpení. Jestliže si myslíte, že stojíte výše nežli ostatní, že jste moudřejší než jiní, pak jste se dopracovali k velmi silnému egu. A ego je jed, čistý jed.

Čím jste egoističtější, tím více se trápíte, protože vás to zraňuje. Čím jste egoističtější, tím hůře se vyrovnáváte se životem. Jste od něho odděleni; nenecháváte se unášet proudem existence, stali jste se kamenem v řece. Ochladli jste jako led, ztratili jste svou vřelost i veškerou lásku.

Výjimečná osoba nemůže milovat. Kde byste totiž našli druhou výjimečnou osobu?

Slyšel jsem o jednom muži, který se nikdy neoženil. Když v devadesáti letech umíral, kdosi se jej zeptal: „Nikdy jste se neoženil, ale dosud jste neřekl, co bylo důvodem. Nyní umíráte, uhašte tedy naši zvědavost. Jestli existuje nějaké tajemství, můžete je nyní říci, protože umíráte; odejdete pryč. I když to tajemství vyzradíte, neublíží vám to.“

Onen muž pravil: „Ano, mám tajemství. Nejde o to, že bych byl proti manželství, hledal jsem však dokonalou ženu. Hledal jsem a hledal a mezitím uplynul celý můj život.“

Tazatel se podívil: „Jak je možné, že jste na celém širém světě, kde je tolik milionu lidí, z nichž polovinu tvoří ženy, nedokázal najít dokonalou manželku?“

Z očí umírajícího vytryskly slzy. Řekl pouze: „Ano, jednu jsem našel.“

Tazatel byl absolutně šokován: „Tak co se tedy stalo? Proč jste se neoženil?“

A stařec odvětil: „Ta žena bohužel hledala ideálního manžela.“

Pokud se ztotožníte s takovými idejemi, budete mít ve-
lice složitý život. Ano, ego je natolik úskočné, tak podlé,
že vám dokáže vnuknout takovýto nový plán: „Jsi tak výji-
mečný, nyní buď úplně obyčejný.“ Jenže ve své obyčejnos-
ti víte, že jste neobyčejně obyčejný člověk. Nikdo není tak
obyčejný jako vy! Je to stejná hra, kamufláž.

To je přesně to, co dělají takzvaní *pokorní lidé*. Říkají:
„Jsem ten nejpokornější člověk. Jsem jenom prach na va-
šich botách.“ Ale nemyslí to vážně! Neříkejte jim: „Ano, já
vím, že jste.“ Nikdy vám to totiž nebudou schopni odpus-
tit. Čekají na to, až řeknete: „Jste ten nejpokornější člověk,
s jakým jsem se kdy setkal, jste ten nejoddanější člověk,
jakého jsem kdy viděl.“ Pak budou spokojeni, uklidnění.
Za pokorou se skrývá silné ego. Nemůžete je tedy tímto
způsobem ponížit.

Řekl jste: „Cítím, že jsem výjimečný člověk. Jsem tak
výjimečný, že chci být jen obyčejný. Prosím, můžete mi
k tomu něco říci?“

Nikdo není výjimečný, anebo jsou výjimeční všichni.
Nikdo není obyčejný, nebo jsou obyčejní všichni. Ať si
o sobě myslíte cokoliv, prosím myslíte si totéž i o ostatních
lidech a váš problém bude vyřešen. Můžete si vybrat. Pokud
si zvolíte slovo *výjimečný*, můžete si o sobě myslet, že jste
výjimečný – ale pak je výjimečné vše. Nejenom lidé, nýbrž
také stromy, ptáci, zvířata, kameny – existence sama o sobě
je výjimečná, neboť z této existence jste vzešel a v ní se
i rozpouštíte. Jestliže si však vyberete slovo *obyčejný* – což
je krásné slovo s uklidňujícími účinky – pak vězte, že jsou
všichni obyčejní. Potom je obyčejná celá existence.

Je třeba mít na paměti jednu věc: ať už si o sobě myslíte
cokoliv, myslíte si totéž i o všech ostatních a ego se rozply-
ne. Ego je jen iluze, která je tvořena tím, že o sobě smýšlíte
jedním způsobem a o ostatních lidech jiným způsobem. To
je rozpolcené myšlení. Pokud se zbavíte této rozpolcenosti
v uvažování, zbavíte se také éga.